

Advokatrådet

ADVOKAT
SAMFUNDET

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Ketty.Gammelgaard@ft.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 31. marts 2020
SAGSNR.: 2020-1140
ID NR.: 656862

Bemærkninger til forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpet straf for lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19)

Ovennævnte lovforslag, som blev fremsat af Justitsministeren den 26. marts 2020, og som forventes 2. og 3. behandlet af Folketinget den 2. april 2020, har grundet dets hastende karakter ikke været sendt i høring.

På trods heraf finder Advokatrådet anledning til at afgive bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslaget lægges der blandt andet op til, at der indsættes en ny bestemmelse i straffeloven (§ 81 d), hvorefter straffen for overtrædelse af en række bestemmelser i straffeloven – primært formueforbrydelser – kan fordobles, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Det forudsættes i den forbindelse, at visse overtrædelser som f.eks. tyveri af værnemidler, som udgangspunkt vil skulle straffes med fængsel.

Der lægges endvidere op til, at straffen skærpes yderligere og således kan blive fire gange så høj som det i dag gældende strafniveau, hvis en af de nævnte lovovertrædelser har fundet sted under sådanne omstændigheder, at der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra de i relation til covid-19-epidemien vedtagne hjælpepakker.

Efterfølgende har justitsministeren fremsat flere ændringsforslag, således at den nye bestemmelse i straffeloven udvides med en række lovovertrædelser, der vedrører forbrydelser mod henholdsvis den offentlige myndighed mv., og den offentlige orden og fred, ligesom ministeren har foreslået ændring af retsplejeloven, således at der indføres mulighed for blokering af hjemmesider, hvorfra der begås lovovertrædelser, som har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien (udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens § 791 d).

For så vidt angår processen, har Advokatrådet stor forståelse for ønsket om hurtigst muligt at indføre tiltag for at sikre, at respiratorer, håndsprit, mundbind og andre værnemidler er tilgængelige, da de helt konkret kan være forskellen på liv og død.

Lovforslaget udfordrer imidlertid nogle vigtige principper for den danske retsstat. Ved en hastebehandling bliver organisationer og myndigheder ikke hørt i processen. Tid er afgørende for at kvalificere de forslag, der fremlægges, så fagfolk kan forholde sig til dem, og der kan blive en grundig drøftelse på baggrund af svarene. Lovforslag, der skal hastebehandles, bør derfor alene medtage de initiativer, der vurderes bydende nødvendige.

Det er uacceptabelt, at personer udnytter covid-19-epidemien til at begå kriminalitet. Der er dog efter Advokatrådets vurdering stor forskel på nødvendigheden i at vedtage hastelovgivning for at modvirke tyveri af håndsprit og mundbind fra et hospital og for at modvirke udnyttelse af ex NemID-oplysninger på internettet, hvor skaden alt andet lige ikke er et spørgsmål om liv og død.

Hastelovforslaget omfatter en lang række bestemmelser i straffeloven samt ændringer i retsplejeloven. Det er Advokatrådets vurdering, at hovedparten af det omhandlede lovforslag kunne behandles med almindelige tidsfrister og bedre lov kvalitet til følge, eksempelvis bestemmelserne, der nævnes i § 81 d, stk. 1, om bedrageri, mandatsvig og underslæb, samt det udvidede anvendelsesområde for retsplejelovens § 791 d (om blokering af hjemmesider). Det er således Advokatrådets opfattelse, at lovforslaget inddrager bestemmelser, som ikke lever op til betingelserne for anvendelse af hastelovgivning.

For så vidt angår lovforslagets indhold, herunder den foreslåede forhøjelse af strafniveauet, skal Advokatrådet indledningsvist bemærke, at rådet principielt ikke udtaler sig om straf eller strafferammer.

Advokatrådet kan tilslutte sig Dommerforeningens bemærkninger om, at domstolene allerede inden for den nuværende lovgivning utvivlsomt kan tillægge covid-19-relaterede forbrydelser skærpene omstændigheder, ligesom domstolene allerede i dag konkret kan idømme hårdere straffe end dem, som er anført i de i lovforslaget nævnte eksempler. Eksemplerne tager netop ikke hensyn til denne mulighed, men tager udgangspunkt i en situation uden covid-19-krisen.

Advokatrådet finder endvidere ligesom Dommerforeningen, at den foreslåede bestemmelses ordlyd ikke er tilstrækkelig præcis. Som det fremgår af lovforslaget, skal en lovovertrædelse have baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien for at være omfattet af strafskærpelsen. I de specielle bemærkninger til § 81 d, stk. 1, anføres det, at dette vil være tilfældet, hvis lovovertrædelsen helt eller delvist har været motiveret af eller haft til formål at udnytte den situation i Danmark, som covid-19-epidemien har medført.

Det er Advokatrådets opfattelse, at dette kan blive vanskeligt at vurdere i den konkrete sag, som alt andet lige må forventes at være mere kompleks end de eksempler, der nævnes i lovforslaget. Det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, når en bestemmel-

se, som kan føre til minimum en fordobling af straffen, har et så bredt og uklart anvendelsesområde.

Advokatrådet kan i øvrig tilslutte sig Dommerforeningens bemærkninger om, at lovforslaget vil medføre øget pres på domstolene, og rådet kan i det hele henvise hertil.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
Generalsekretær